

П. Р. СельськийORCID <https://orcid.org/0000-0001-9778-2499>**Т. І. П'ятковський**ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1240-1680>**О. В. Покришко**ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9640-0786>*Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України***ОРГАНІЗАЦІЯ ГІБРИДНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
У ЗМІШАНИХ АКАДЕМІЧНИХ ГРУПАХ: ПРОБЛЕМИ
ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ****P. R. Selsky, T. I. Pyatkovskyy, O. V. Pokryshko***I. Horbachevsky Ternopil National Medical University***ORGANIZING HYBRID TEACHING FOR INTERNATIONAL STUDENTS
IN MIXED ACADEMIC GROUPS: CHALLENGES AND CHALLENGE-
SOLVING STRATEGIES**

Анотація. Під час пандемії COVID-19 дистанційне навчання стало основним варіантом доступу до знань і прискорило розвиток платформ навчання онлайн серед закладів освіти. Повномасштабне вторгнення росії в Україну ще більше порушило функціонування системи освіти в країні. У Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України для дистанційних занять використовують платформу MS Teams та освітньо-наукові ресурси проекту #StandWithUkraine. Зараз в університеті використовується формат змішаного навчання ("synchronous hybrid learning"), коли при проведенні заняття до студентів, які присутні особисто, їх одногрупники приєднуються дистанційно в режимі онлайн.

У статті показано труднощі організації навчання на факультеті іноземних студентів, які постали у 2022–2023 н. р., описано досвід роботи з комбінованими онлайн/офлайн академічними групами іноземних студентів у ТНМУ. Проведення занять у змішаному форматі створило певні труднощі. Викладачам довелося модифікувати свої стратегії викладання, навчальні матеріали та методи оцінювання, було непросто підтримувати рівнозначну залученість студентів, які навчалися особисто та дистанційно, а також сприяти змістовній взаємодії між ними. Представлено деякі міркування і поради щодо оптимізації викладання у змішаних групах здобувачів вищої освіти, які навчаються на факультеті іноземних студентів.

Ключові слова: іноземні студенти; змішані академічні групи; гібридне навчання; вища освіта в Україні.

Abstract. During the COVID-19 pandemic, distance learning emerged as the primary method for accessing knowledge, leading to the rapid development of online learning platforms by educational institutions. Russia's full-scale invasion of Ukraine further exacerbated disruptions to the country's education system. At I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, distance learning relies on the MS Teams platform and the educational and scientific resources provided by the #StandWithUkraine project. Currently, the University adopts a blended learning format known as "synchronous hybrid learning", where students attending in person are joined by their classmates remotely online.

This article examines the challenges faced in organizing education at the International Students' Faculty during the academic year 2022–2023, and details TNMU's experience in working with combined online/offline academic groups of international students. Conducting classes in a blended format presented certain difficulties. Teachers had to adapt their teaching strategies, learning materials, and assessment methods, while also grappling with the task of maintaining equal engagement between in-person and remote students, as well as facilitating meaningful interaction among them. Some considerations and tips for optimizing teaching in mixed groups of international students are presented.

Key words: international students; mixed academic groups; hybrid learning; higher education in Ukraine.

Вступ. Дистанційне навчання було запроваджене в деяких університетах ще на початку 2000-х рр. [5]. Пандемія COVID-19 прискорила впроваджен-

ня платформ онлайн і дистанційного навчання серед закладів освіти. Навчальні заклади у світі та в Україні були змушені переорієнтуватися на віртуальні класи, відеоконференції та інші циф-

рові інструменти, щоб продовжувати викладання [8, 10]. Традиційні методи оцінювання навчання були порушені, багато іспитів було змінено для пристосування до онлайн-формату [12]. Повномасштабне вторгнення росії в Україну ще більше порушило функціонування системи освіти в нашій державі. Цілеспрямовані атаки агресора на об'єкти цивільної інфраструктури спричинили руйнування багатьох закладів вищої освіти і переміщення населення, в тому числі студентів та викладачів [11]. Ще до початку повномасштабного вторгнення, під час так званої гібридної війни, із зони конфлікту у Криму та Східній Україні були змушені переїхати 18 університетів з приблизно 3500 науково-педагогічними працівниками та 40 000 студентів [13]. За даними Міністерства освіти і науки України, яких у своїй праці цитує Voichenko, у 2022 р. було зруйновано або пошкоджено 131 заклад вищої освіти, що складало 5,5 % усіх закладів вищої освіти, а 17 % було перенесено в безпечніші регіони України [4]. Розуміючи вирішальну роль безперервного навчання в підтримці студентів і викладачів, більшість українських закладів вищої освіти у березні 2022 р. відновила онлайн-заняття [7].

У Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України заняття та лекції проводили онлайн із застосуванням платформи MS Teams (Microsoft Corporation, Редмонд, штат Вашингтон, США) та відкритої системи управління навчанням MOODLE. Крім внутрішніх ресурсів університету, студентам та викладачам було надано доступ до освітньо-наукових ресурсів проєкту #StandWithUkraine, які включають платформи із мультимедійними лекціями та навчальними відеоматеріалами, різноманітні онлайн-курси, доступ до наукових видань та підручників, онлайн-інструменти з підтримки клінічних рішень, а також онлайн-інтерактивні симуляції лабораторій.

Мета статті – описати досвід роботи з комбінованими онлайн/офлайн-групами іноземних студентів на деяких теоретичних кафедрах у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. Надати поради викладачам-початківцям для успішної комунікації з іноземними студентами у змішаних групах.

Теоретична частина. З початком повномасштабної війни, розв'язаної росією проти України у лютому 2022 р., у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України (надалі – ТНМУ) з метою мінімізації ризиків для життя і здоров'я здобувачів освіти і всіх

категорій працівників ТНМУ з 24 лютого 2022 р. навчання було переведене на дистанційну форму, а з 28 лютого 2022 р. по 13 березня 2022 р. були запроваджені канікули для здобувачів освіти за всіма освітніми програмами на всіх факультетах. Таке рішення було прийняте на основі частини третьої статті 2 Закону України «Про вищу освіту», Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 р. за № 64/2022 та з урахуванням листа МОН України «Про організацію освітнього процесу» від 25.02.2022 р. № 1/3277-22. З 14 березня 2022 року навчання було відновлене за всіма освітніми програмами на всіх факультетах за дистанційною формою навчання. Після літніх канікул за наявності облаштованих у ТНМУ укриттів та за погодження Тернопільської обласної військової адміністрації № 428/01.02-01 від 21 липня 2022 року навчання було продовжене за очною (денною) формою на всіх факультетах, крім факультету іноземних студентів. Навчання на цьому факультеті в осінньому семестрі 2022 р. розпочалося 1 жовтня за очною (денною) та дистанційною формами навчання.

Через активні бойові дії на території України іноземні студенти були евакуйовані до сусідніх країн, багато з них згодом перевелися до навчальних закладів інших країн. Студенти випускних курсів ТНМУ завершили навчання, а вступила до ЗВО лише невелика кількість студентів-іноземців. Таким чином, якщо до повномасштабного вторгнення у ТНМУ навчалися 2865 іноземних громадян, то у 2023 р. їх залишилося 1597, а на початок 2024 року – лише 954 (рис. 1).

З початком навчання на факультеті іноземних студентів у жовтні 2022 р. перед деканатом постала проблема організації окремих груп для очного та дистанційного навчання. Іноземні студенти часто змінювали свій онлайн/офлайн-статус навчання, приїжджаючи та покидаючи Україну. Це могло створити труднощі, оскільки кожна група навчалася за індивідуальним розкладом занять, і при переведенні такого студента в іншу академічну групу у нього з'являлася академічна заборгованість. Для подолання цієї проблеми було вирішено залишити склади академічних груп студентів-іноземців сталими та запровадити змішане навчання із комбінацією онлайн/офлайн-занять одночасно для тих груп, де частина студентів перебувала за кордоном, а інша частина відвідувала заняття очно. Оскільки більшість іноземних студентів перебувала за кордоном – навчання у частині груп на факультеті

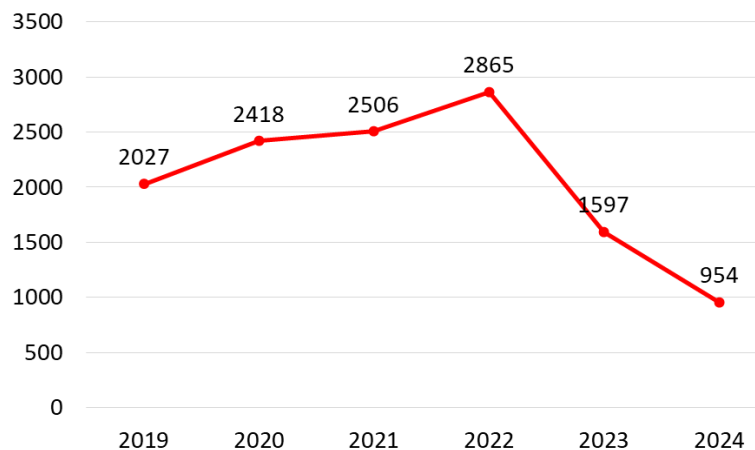

Рис. 1. Динаміка чисельності іноземних студентів ТНМУ з 2019 по січень 2024 р.

іноземних студентів проводилося лише дистанційно. Проведення занять у змішаному форматі також створювало труднощі. За кордоном формат змішаного навчання (blended learning або hybrid learning) найчастіше передбачає традиційне очне навчання з його доповненням навчальною діяльністю онлайн. Змішане навчання при одночасному проведенні заняття для студентів, які присутні особисто, а також які приєднуються дистанційно в режимі онлайн, є відносно новим і в англомовній літературі називається “synchronous hybrid learning” [3]. На таких заняттях викладачам ТНМУ було непросто підтримувати рівнозначну залученість студентів, які навчалися особисто та дистанційно, а також сприяти змістовній взаємодії між ними, якщо така взаємодія передбачалася планом заняття. Для цього викладачам доводилося модифікувати свої стратегії викладання, навчальні матеріали та методи оцінювання, щоб пристосувати їх до потреб проведення занять для студентів у різних навчальних середовищах. Додатковою проблемою було забезпечення рівності та інклюзивності, оскільки на заняттях знаходилися іноземні студенти різних національностей, що створювало необхідність враховувати їх культурні відмінності. Серед недоліків гібридного навчання були і такі, які виходили за межі безпосереднього контролю викладачів і стосувалися технічної сторони занять. Зокрема, нестабільне чи повільне підключення до Інтернету як зі сторони викладача, так і зі сторони онлайн-студентів, призводило до затримок чи перерв у реальному часі. Це сповільнювало проведення заняття для змішаної групи в цілому, впливаючи і на офлайн-студентів. Подібним чином офлайн-студенти зустрічалися з труднощами доступу до онлайн-ресурсів або участі в синхронному онлайн-тестуванні, які потребували

підключення до Інтернету. Окрім цього, технічні проблеми з аудіо- чи відеобладнанням, наприклад несправність мікрофона чи камери, також погіршували спілкування та взаємодію між студентами і викладачами. У деяких випадках при відсутності адекватного аудіозв'язку доводилося використовувати текстові повідомлення у груповому чаті заняття. Сукупність зазначених несприятливих факторів часом залишала тестування в системі MOODLE єдиним способом оцінити студентів, які приєднувалися до занять дистанційно.

Опираючись на досвід викладання у змішаних групах, ми вирішили поділитися окремими міркуваннями з метою оптимізації роботи. Найперше, для максимального взаєморозуміння у спілкуванні слід звертати увагу на необхідність використання камер із достатньою роздільною здатністю та мікрофонів з адекватними технічними характеристиками. Проте, яким би якісним не був зв'язок, все ж не оминати цілої низки непорозумінь стосовно студентів, які перебувають на віддалі. Складно приділити всім рівнозначну увагу, відстежити реакцію кожного, а також передати тембр, інтонацію та висоту голосу на віддалі так, аби сприйняття фраз викладача було абсолютно ідентичним як для студентів, які знаходяться безпосередньо у кімнаті, так і для тих, що навчаються онлайн. Також необхідно враховувати і якість пристроїв, які використовують самі студенти. Тому слід враховувати істотну ймовірність того, що інформація може бути сприйнята невідповідно. Отже, буде не зайвим упродовж розмови періодично переконатися стосовно повноти сприйняття, перепитуючи й уточнюючи у студентів.

На першому занятті, починаючи знайомство зі студентами групи, не варто детально цікавитися всім (скільки в сім'ї дітей, ким працюють батьки

тощо). Цілком достатньо лише запитати стосовно імені, прізвища та країни громадянства. Доречно також уникати двозначного гумору, гендерних національних та релігійних питань. Винятком може бути коректний “feedback” на ініціативу студента. У виключних моментах при цьому варто починати фразами на зразок «На моє особисте переконання...», «На мою особисту думку...» тощо. У випадках необхідних критичних зауважень викладач повинен відносити їх до самого явища, факту, а не до особистості здобувача. Наприклад, правильно зауважити: «Ця відповідь є не цілком правильною», а не «Ви сьогодні не підготувалися до заняття». У випадках необхідності висунення вимог щодо певних правил і дисципліни добре сприймається фраза «У нас (в університеті чи країні) прийнято...», а у випадках рекомендацій – «Якщо це не спричинить Вам незручності...»

При цьому надзвичайно великої ваги набуває невербальне спілкування. Значення мають і вираз обличчя викладача, і погляд, і жести, і навіть дистанція, на якій ведеться розмова. При цьому особливо варто бути обережними із жестикуляцією, адже один і той самий жест у різних культурах сприймається по-різному. Так, палець, приставлений до губ, як заклик до тиші, може бути сприйнятий як образа. Тому, лише будучи добре поінформованим щодо національного й культурального складу групи, викладач може вільніше використовувати жестикуляцію. Проте все починається з дистанції. Едвард Холл був одним із перших, хто вивчав та описав ще у 50-х зони особистого простору людини [6]. Відстань між комунікаторами, яка несе інформацію про характер спілкування між ними, він називав проксемікою. При цьому виділяв чотири зони: інтимну (від 0 до 0,45 м), персональну (0,45 до 1,20 м), соціальну (від 1,20 до 3,00 м) та публічну (3,00+ м). Найбільш прийнятною дистанцією для спілкування у малих навчальних групах на даний час вважається саме соціальна [1, 2, 9]. При цьому, у якій частині зазначеного діапазону варто

перебувати, залежить від цілої низки чинників. Та й мінімальне значення самої соціальної зони може бути варіабельним. Так, жінки воліють перебувати дещо далі, аніж чоловіки. Люди східної культури ближче, аніж західної. Цікаві результати отримала і група вчених [9], яка довела, що чим вища середня температура у країні, звідки походить людина, тим більше зменшується комфортна соціальна дистанція, і навпаки. Таким чином, одному студенту комфортна відстань видаватиметься однією, а другому – зовсім іншою.

Також варто враховувати важливість дотримання прийнятної соціальної дистанції і зі студентами, які навчаються онлайн. При цьому, на нашу думку, буде доречним визначити (звісно приблизно), як далеко від екрана знаходиться співрозмовник, і встановити, відповідно, свою локацію стосовно камери. Знову ж таки, лише ближче ознайомившись із контингентом (країни, національності) академічної групи, а також аналізуючи особисту реакцію кожного на дистанцію спілкування, можна поступово визначитися з оптимальним варіантом.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведення занять у змішаному режимі пов’язане з певними логістичними та педагогічними проблемами, проте може забезпечити гнучкість для студентів з різними потребами, особливо в ситуаціях, коли особиста присутність може бути неможливою для всіх студентів через такі фактори, як відстань, стан здоров’я чи геополітична ситуація в країні. Організація таких гібридних занять вимагає ретельного планування, ефективної комунікації та постійної гнучкості для вирішення різних проблем, які можуть виникнути. Долаючи ці труднощі та впроваджуючи стратегії підтримки навчання та залучення студентів, викладачі можуть створити позитивне та інклюзивне гібридне навчальне середовище.

У перспективі планується провести анкетування серед студентів для оцінки їх задоволення умовами гібридного навчання у ТНМУ.

Список літератури

1. Махній М. М. Невербаліка і культура / М. М. Махній. – К. : Blox.ua, 2009.
2. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. – 5-те вид., стер. – К. : Вікар, 2006. – 223 с.
3. A systematic literature review on synchronous hybrid learning: gaps identified / A. Raes, L. Detienne, I. Windey

[et al.] // Learning Environments Research. – 2020. – Vol. 23. – P. 269–290.

4. Boichenko M. Adaptation of internally displaced students to new learning environment through innovative methods of open teacher training in war perspectives / M. Boichenko, O. Hubina // Revista Eduweb. – 2023. – Vol. 17, issue 4. – P. 96–104.

5. Brinson J. R. Learning outcome achievement in non-traditional (virtual and remote) versus traditional (hands-on) laboratories: A review of the empirical research / J. R. Brinson // *Computers & Education*. – 2015. – Vol. 87. – P. 218–237.
6. Hall E. T. *The Hidden Dimension* / E. T. Hall. – Garden City, NY, USA, 1966.
7. Korniyush H. Teaching and Supporting Higher Education Students Affected by War, Conflict, or Displacement: Changes to the ELT Classroom / H. Korniyush // *International Conference on Interactive Collaborative Learning, 2022, September*. – Cham : Springer International Publishing, 2022. – P. 778–789.
8. Lockee B. B. Online education in the post-COVID era / B. B. Lockee // *Nature Electronics*. – 2021. – Vol. 4, Issue 1. – P. 5–6.
9. Preferred interpersonal distances: A global comparison / A. Sorokowska, P. Sorokowski, P. Hilpert [et al.] // *Journal of Cross-Cultural Psychology*. – 2017. – Vol. 48, Issue 4. – P. 577–592.
10. Shevchenko V. Distance learning in Ukraine in COVID-19 emergency / V. Shevchenko, N. Malys, O. Tkachuk-Miroshnychenko // *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*. – 2024. – Vol. 39, Issue 1. – P. 4–19.
11. Toward an understanding of the Russian-Ukrainian war impact on university students and personnel / A. Kurapov, V. Pavlenko, A. Drozdov [et al.] // *Journal of Loss and Trauma*. – 2023. – Vol. 28, Issue 2. – P. 167–174.
12. Wahid R. Online exams in the time of COVID-19: quality parameters / R. Wahid, O. Farooq // *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*. – 2020. – Vol. 7, Issue 4. – P. 13–21.
13. ‘What do you mean, you are a refugee in your own country?’: Displaced scholars and identities in embattled Ukraine / A. Oleksiyenko, S. Terepyshchyi, O. Gomilko [et al.] // *European Journal of Higher Education*. – 2021. – Vol. 11, Issue 2. – P. 101–118.

References

1. Makhniy, M.M. (2009). *Non-verbal communication and culture*. Kyiv: Blox. ua [in Ukrainian].
2. Chmut, T.K., & Chaika, H.L. (2006). *Ethics of business communication: education manual*. (5th edition). Kyiv: Vikar [in Ukrainian].
3. Raes, A., Detienne, L., Windey, I., & Depaepe, F. (2020). A systematic literature review on synchronous hybrid learning: gaps identified. *Learning Environments Research*, 23, 269-290.
4. Boichenko, M., & Hubina, O. (2023). Adaptation of internally displaced students to new learning environment through innovative methods of open teacher training in war perspectives. *Revista Eduweb*, 17(4), 96-104.
5. Brinson, J.R. (2015). Learning outcome achievement in non-traditional (virtual and remote) versus traditional (hands-on) laboratories: A review of the empirical research. *Computers & Education*, 87, 218-237.
6. Hall, E.T. (1966). *The Hidden Dimension*. Garden City, NY, USA.
7. Korniyush, H. (2022). Teaching and Supporting Higher Education Students Affected by War, Conflict, or Displacement: Changes to the ELT Classroom. *International Conference on Interactive Collaborative Learning*. (pp. 778-789). Cham: Springer International Publishing.
8. Lockee, B.B. (2021). Online education in the post-COVID era. *Nature Electronics*, 4(1), 5-6.
9. Sorokowska, A., Sorokowski, P., Hilpert, P., Cantarero, K., Frackowiak, T., Ahmadi, K., ... Pierce Jr, J.D. (2017). Preferred interpersonal distances: A global comparison. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 48(4), 577-592.
10. Shevchenko, V., Malys, N., & Tkachuk-Miroshnychenko, O. (2024). Distance learning in Ukraine in COVID-19 emergency. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 39(1), 4-19.
11. Kurapov, A., Pavlenko, V., Drozdov, A., Bezliudna, V., Reznik, A., & Isralowitz, R. (2023). Toward an understanding of the Russian-Ukrainian war impact on university students and personnel. *Journal of Loss and Trauma*, 28(2), 167-174.
12. Wahid, R., & Farooq, O. (2020). Online exams in the time of COVID-19: quality parameters. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 7(4), 13-21.
13. Oleksiyenko, A., Terepyshchyi, S., Gomilko, O., & Svyrydenko, D. (2021). ‘What do you mean, you are a refugee in your own country?’: Displaced scholars and identities in embattled Ukraine. *European Journal of Higher Education*, 11(2), 101-118.

Отримано 05.02.2024.
Рекомендовано 04.03.2024.

Електронна адреса для листування: ryatkovskyy@tdmu.edu.ua